

Пришљено: 2. 12. 2025.			
Орг. јед.	Број	Примљено	Вредност

Проф. др Снежана Гудурић
 Универзитет у Новом Саду
 Филозофски факултет
 Одсек за романистику
 Имејл: snezana.guduric@ff.uns.ac.rs

- НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
 ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У НИШУ

По Одлуци Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу од 29. октобра 2025. године именована сам за рецензента за давање стручне оцене уџбеника под насловом *Syntaxe de la phrase complexe dans la langue française, Volume 1* (Синтакса сложене реченице у француском језику, прва књига), чије су ауторке проф. др Селена Станковић и доц. Др Јелена Јаховић.

Након прегледа рукописа имам част да Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу поднесем следећу

РЕЦЕНЗИЈУ

уџбеника *Syntaxe de la phrase complexe dans la langue française, Volume 1*,
 ауторки проф. др Селене Станковић и доц. Др Јелене Јаховић

Рукопис који ми је предат на рецензирање, обима 185 страница компјутерски уређеног текста, фонта ТНР, 12 тачака, написан је на француском језику.

Реч је о уџбенику из области синтаксе сложене реченице у савременом француском језику, намењеном превасходно студентима француског језика и књижевности, али и свима онима који желе да продубе своја знања из реченичног устројства савременог француског.

Након Предговора (*Avant-propos*) следе шест поглавља од којих је свако подељено на више потпоглавља.

На крају сваког поглавља понуђен је један број вежбања, која треба да помогну студентима и ученицима да провере стечена знања, као и да им дају смернице како треба да уче и на шта посебно треба да обрате пажњу.

Прво поглавље, насловљено *La phrase*, кроз четири потпоглавља доноси појмовна, термилошка и практична одређења реченице и исказа, даје основна начела устројства реченице, као и врсте и типове реченица. На крају поглавља дата су вежбања, подељена на теоријска и практична.

Друго поглавље (*La phrase complexe*) разматра општу проблематику сложене реченице, распоређену у четири целине. Прва целина односи се на опште особености синтаксичких поступака паратаксе и хипотаксе и у њој се посебна пажња обраћа на основне појмове везане за анализу реченице. Друга целина је у првом делу посвећена односу јукстапозиције и координације, да би се ауторке затим фокусирали на синтаксички поступак јукстапозиције, како међу реченицама, тако и међу појединачним речима и синтагмама. Трећа целина посвећена је синтаксичком поступку координације, са посебним освртом на координиране реченице. Ауторке се, међутим, баве и координацијом речи и синтагми, као и средствима за координацију, при чему указују на два типа конјунктора - везничке прилоге (или: прилошке везнике) и везнике за координацију. У четвртој целини разматра се синтаксички поступак субординације и његови појавни облици у француској реченици, у којој се, поред зависних реченица уведених различитим врстама речи, могу наћи и оне настале својеврсним реченичним обртом. На крају ове целине, ауторке дају једну од могућих класификација зависних реченица.

На крају сваке целине, понуђен је један број вежбања која прате теоријска разматрања и практична упутства за синтаксичку анализу.

Треће поглавље (*Les propositions subordonnées relatives*) посвећено је у потпуности зависним релативним реченицама. Посебно се разматрају опште карактеристике овог типа реченица, њихово устројство и положај у оквиру сложене реченице. Будући да је положај релативне реченице условљен њеним обликом, ауторке детаљно анализирају најпре релативне реченице са антецедентом, као и употребу простих и сложених облика релативних заменица у оквиру њих, да би затим прешле на релативне реченице без антецедента и на оне уведене структуром *показна заменица + релативна заменица*. Следе потпоглавља посвећена синтаксичким функцијама релативних реченица, реду речи и глаголском начину у релативној реченици. На крају поглавља понуђене су вежбе из усвојених теоријских знања, као и оне које се односе на њихову практичну примену на тексту.

У четвртом поглављу (*Les propositions subordonnées conjonctives introduites par que*) обрађен је један тип зависних везничких реченица и то оне које би се, у ширем смислу речи, могле назвати комплетивним, за разлику од тзв. адвербијалних или прилошких везничких реченица. Ауторке су прихватиле термин „*propositions subordonnées conjonctives introduites par que*“ који је у широкој употреби у романистичкој литератури. Кроз наредних пет потпоглавља разматрају се форма, положај и функције (субјекат, директни и индиректни објекат, атрибут субјеката, детерминативни додатак, апозиција, допуна) овог типа клауза у склопу сложене реченице, употребу глаголских начина у њима и правила слагања времена. Као и у претходним поглављима, и ово се завршава одговарајућим вежбањима.

У претпоследњем, петом поглављу (*Les propositions subordonnées interrogatives*), разматрају се упитне зависне реченице, при чему ауторке полазе од облика директног

питања, да би затим указале на начела творбе одговарајуће зависне реченице, односно на трансформацију директног питања у индиректно (индиректни говор). На крају, понуђен је осми скуп вежбања са тематиком обрађеном у овом поглављу.

Последње поглавље, шесто по реду (*Les propositions subordonnées participes et infinitives*) посвећено је партиципским и инфинитивним реченицама. У два потпоглавља дата су не само правила творбе партиципске и инфинитивне реченице, већ и граматичка и правописна правила везана за повратни облик главног глагола и за партицип прошли којем следи инфинитив, оба везана за проблематику инфинитивних реченица. Иза овог поглавља изузетно следе два низа вежбања, од којих свако прати по једно потпоглавље (партиципску или инфинитивну реченицу). Последње вежбање у низу обједињује целокупно претходно градиво и од њега се студента тражи да у понуђеним текстовима одреди релативне, комплетивне, упитне, партиципске и инфинитивне реченице.

Списак коришћене литературе (*Références bibliographiques*) броји 34 библиографске јединице, на француском и српском језику, махом граматике, али и значајне монографије и радове из области синтаксе, стилистике и анализе дискурса.

Извори (*Sources*) из којих су ауторке ексцерпирале материјал за овај уџбеник у највећем броју представљају дела савремених француских писаца (из 20. и 21. века), уз свега два изузетка, односно аутора чији текстови, иако припадају старијем периоду, представљау темеље савременог француског књижевног језика – реч је о Мопасану и Игоу.

Индекс термина (*Index des termes*) садржи попис коришћене терминологије са објашњењима, што свакако представља веома користан алат у сваком уџбенику.

На крају уџбеника налази се индекс личних имена (*Index des noms propres*) који омогућава лако проналажење аутора цитираних у тексту.

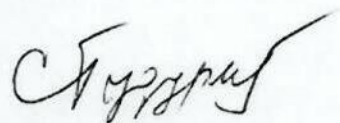
Уџбеник проф. др Селене Станковић и доц. Др Јелене Јаћковић делимично се поклапа са структуром сличног уџбеника проф. др Душанке Точанац Миливоев *Syntaxe de la phrase française* (*Синтакса француске реченице*), посебно у његовом првом делу (општа разматрања о реченици, паратакса и хипотакса, обрада три врсте зависних реченица које не припадају типу адвербијалних), али је захват проблематике у рукопису далеко шири. Избор примера је такође примеренији будући да су највећим делом ексцерпирани из француске књижевности краја 20. и прве четвртине 21. века.

Посебну вредност уџбенику дају понуђена вежбања која прате изложену материју и у којима је подједнака пажња посвећена како теоријским тако и практичним знањима.

С обзиром на то да је уџбеник писан разумљивим језиком, да садржи јасна објашњења праћена одговарајућим примерима, сматрам да ће *Syntaxe de la phrase complexe dans la langue française, Volume 1* (*Синтакса сложене реченице у француском језику, прва књига*) представљати референтну литературу за предмете из области француског језика уопште, а посебно за предмете из синтаксе француског језика.

Сходно свему напред реченом, са особитим задовољством предлажем Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу да уџбеник *Syntaxe de la phrase complexe dans la langue française, Volume 1* (Синтакса сложене реченице у француском језику, прва књига) ауторки проф. др Селене Станковић и доц. Др Јелене Јаховић уврсти у свој издавачки план и да га, након извршеног лекторисања, штампа.

У Новом Саду, 1. децембра 2025.

Проф. др Снежана Гудурић